

DİSKAR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

İşsizlik ve İstihdam Raporu-Temmuz 2017

17 Temmuz 2017, İstanbul

“İSTİHDAM SEFERBERLİĞİ” LAFTA KALDI: İSTİHDAM ARTIŞI YAVAŞLADI

463 bin yeni işsize karşılık 519 bin yeni istihdam

İstihdam artışı yavaşladı

Son bir yılda ücretli istihdamı sadece 207 bin arttı

İşsizlikte 2011’den bu yana en kötü nisan ayı yaşanıyor

Resmi işsiz sayısı 3 milyon 287 bine yükseldi

Geniş tanımlı işsiz sayısı 6 milyon

Tarım dışı işsizlik 12,4 olarak gerçekleşti

Tarım dışı kadın işsizliği 14,8’den 17,3’e yükseldi

Genç işsizliği yüzde 16’dan 19,8’e yükseldi

Tarım dışı genç işsizliği yüzde 18,2’den 22,4’e yükseldi

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)

Dikilitaş Mahallesi Eren Sokak No: 4, Beşiktaş-İstanbul

Tel: (0212) 291 00 05 - 291 00 06 - 258 19 66 - 258 19 67

Faks: (0212) 240 42 09 GSM: 0533 276 47 23 Web: disk.org.tr Eposta: disk@disk.org.tr

Özet

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü (DİSK-AR) Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK'in 17 Temmuz 2017 günü açıkladığı Nisan 2017 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarını değerlendirdi:

- **DİSK-AR Nisan 2016-Nisan 2017 döneminde istihdam artış hızının yavaşladığını ve istihdam teşviklerinin istenen sonucu vermediğini tespit etti.**
- Bir önceki dönemde (Nisan 2015-Nisan 2016) 1 milyon yeni istihdam yaratılırken, Nisan 2016-Nisan 2017 döneminde ise sadece 519 bin yeni istihdam yaratıldı. 2017 yılında uygulanan olağanüstü teşviklere rağmen yaratılan istihdam bir önceki dönemin yarısı kadar oldu.
- Nisan 2016-Nisan 2017 döneminde ücretli istihdam artışı 207 binde kaldı. Oysa bir önceki dönemde (Nisan 2015-Nisan 2016) ücretli istihdamı 945 bin artmıştı.
- TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) işsizlik oranı bir önceki yılın Nisan 1,2 puan artarak yüzde 10,5'e yükseldi. Bu oran 2011'den bu yana en yüksek nisan ayı verisi.
- Dar tanımlı işsiz sayısı bir önceki yılın nisan ayına göre 463 bin kişi artarak 3 milyon 287 bine yükseldi. Geniş tanımlı işsiz sayısı 5 milyon 988 bin olarak gerçekleşti.
- Genç kadın işsizlik oranı bir önceki yılın nisan ayına göre 5,6 puan artarak yüzde 24,6'ya yükseldi.
- Tarım dışı kadın işsizliğindeki artış sürüyor. Tarım dışı kadın işsizliği 2,5 puan artarak 17,3'e yükseldi
- Nisan 2017 döneminde genç (15-24 yaş arası) işsizliği yüzde 16'dan yüzde 19,8'e yükseldi.
- Tarım dışı genç işsizliğinde ise artış devam ediyor. Bir önceki yılın aynı dönemine göre 4,2 puan artış göstererek yüzde 22,4'e yükseldi.

TEŞVİK YOĞUN İSTİHDAM ZAYIF!

İstihdam ve işsizlikteki eğilimleri doğru değerlendirebilmek için önceki yılların aynı dönemi ile karşılaştırma yapılması gerekir. Böylece aynı mevsimsel özelliklere sahip dönemler karşılaştırılmış olur. İstihdamda artışın ne ölçüde olduğu ancak dönemsel olarak saptanabilir. Tablo 1'de nisan ayına göre istihdam ve işsizlikte yaşanan artış görülmektedir.

Tablo tartışmaya yer vermeyecek biçimde Türkiye ekonomisinin Nisan 2017'deki istihdam yaratma kapasitesinin Nisan 2016 dönemine göre oldukça kötüleştiğini ve iş yaratma gücünün zayıfladığı ortaya koymaktadır.

2017 yılında sağlanan yoğun teşviklere ve "istihdam seferberliği" iddialarına rağmen, son bir yılda yaşanan istihdam artışı 519 bin ile sınırlı kaldı. Oysa bir önceki dönemde (Nisan 2015-Nisan 2016) istihdam artışı 1 milyon olarak gerçekleşmişti. Türkiye ekonomisi yoğun teşviklere rağmen, ancak bir önceki dönemin yarısı kadar istihdam sağlayabildi.

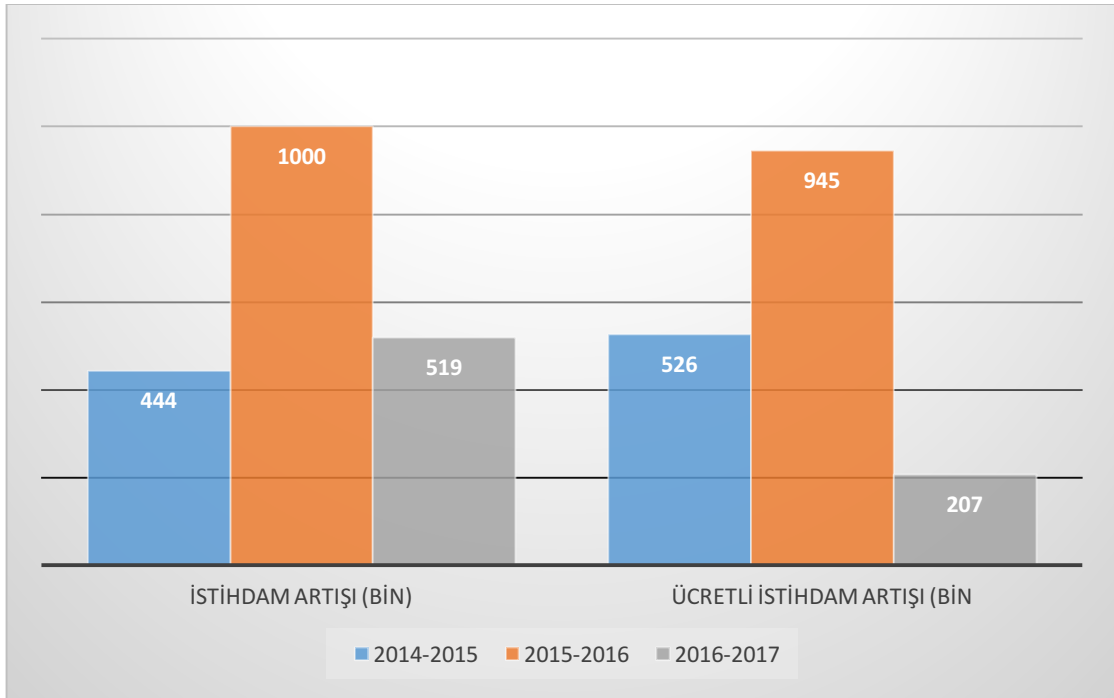
Tablo 1: Dönemlere Göre İstihdam ve İşsiz Artışı (Nisan 2014-Nisan 2017)

Dönem	İstihdam Artışı (bin)	Ücretli İstihdam Artışı (bin)	İşsiz Artışı (bin)	İmalat Sanayi Artışı (bin)
2014-2015	444	526	242	-53
2015-2016	1000	945	3	49
2016-2017	519	207	463	-37

Öte yandan ücretli istihdamında yaşanan artış ise çok daha düşük oldu. Nisan 2016-Nisan 2017 döneminde ücretli istihdamı sadece 207 bin kişi arttı. İstihdam teşviklerinin esas olarak ücretli istihdamını hedeflediği düşünülecek olursa, 207 bin kişilik artışın son derece düşük olduğunu söylemek mümkün. Türkiye ekonomisi bir önceki dönemde (Nisan 2015-Nisan 2016) 945 bin yeni ücretli istihdamı yaratmıştı (Tablo 1, Grafik 1).

Nisan 2017’de imalat sanayinde bir önceki yıla göre 37 bin kişilik istihdam daralması görülürken, istihdam artışının büyük bölümün inşaat ve hizmet sektöründe gerçekleştiği görüldü. Kamu hizmetlerinde ise 35 bin kişilik azalma yaşandı.

Grafik 1: Dönemlere Göre İstihdam ve İşsiz Artışı (Nisan 2014-Nisan 2017)

TÜİK Nisan 2017 istihdam verileri “istihdam seferberliği” iddialarının gerçeği yansıtmadığını ve teşviklerinin iddia edilen artışı yakalamak bir yana, ancak bir önceki dönemin yarısına ulaştığını göstermektedir.

TÜİK verileri dışında istihdam artışına ilişkin diğer veriler, Sosyal Güvenlik Kurumu ve İŞKUR tarafından yayınlanmaktadır. Ancak SGK ve İŞKUR 2017 yılına sigortalı sayılarını

ve yeni istihdam verilerini açıklamaktan kaçınmaktadır. SGK'nın 2017 yılı için erişilebilir verisi yoktur. İŞKUR Şubat 2017 tarihinde açıkladığı Ocak 2017 verisinden sonra yeni veri açıklamadı. Teşviklerin istihdama etkisinin en rahat izlenebileceği veriler olan İŞKUR istatistiklerinin açıklanmaması manidardır!

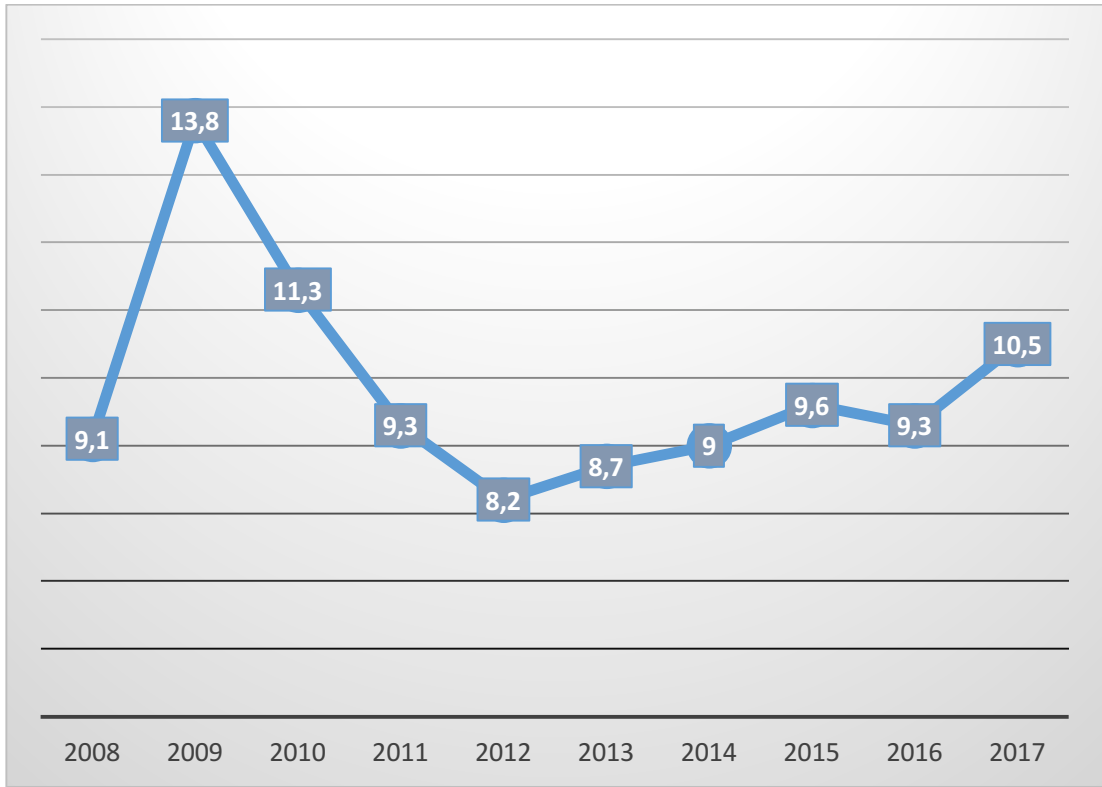
TÜİK verileri istihdam artışına ilişkin hükümet yetkililerinin iddialarını doğrulamazken SGK ve İŞKUR ise 2017 verisi yayınlamaktan imtina ediyor. Dolayısıyla "istihdam seferberliği" istatistik bilimi açısından izah edilemez bir balon olarak karşımızda duruyor.

SGK ve İŞKUR yetkililerini bir an önce görevlerini yapmaya ve istihdam ve sigortalı sayılarına ilişkin verileri açıklamaya çağırıyoruz. Aksi halde istihdam seferberliği iddiaları daha da şaibeli hale gelecektir.

İŞSİZLİK İSTİHDAMDAN HIZLI ARTIYOR

TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) işsizlik oranı bir önceki yılın Nisan ayına göre 1,2 puanlık artış göstererek yüzde 10,5'e yükseldi. İşsizlik oranları 2011 nisan ayında bu yana en yüksek düzeyine ulaşmış oldu. Böylece 2011'den bu yana nisan ayında işsizlik oranları ilk kez iki rakamlı sayılara ulaşmış oldu (Grafik 2).

Grafik 2: İşsizlik Oranları (Nisan 2008-Nisan 2017)

Geniş tanımlı işsiz sayısı ise 407 binlik bir artışla, 5 milyon 988 bin olarak gerçekleşti. 600 bin işsiz ise iş bulma ümidini kaybetmiş durumda. (Tablo 2)

Tablo 2: Geniş Tanımlı İşsizlik (Nisan 2014-2017)

İşsiz Türü	2014	2015	2016	2017
Dar tanımlı işsizler	2.579	2.821	2.824	3.287
Ümitsiz işsizler	581	635	581	600
İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar	1.784	1.622	1.642	1.593
Zamana bağlı eksik istihdam	104	70	82	445
Mevsimlik çalışanlar	76	74	55	63
Toplam	5.124	5.222	5.184	5.988

GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK ORANI NEDİR?

Bilindiği gibi TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) genel işsizlik oranı işgücü piyasalarındaki durumu bütün boyutlarıyla ortaya koyamıyor. Dar tanımlı/standart işsizlik hesaplarının taşıdığı kısıtlar ve sorunlar nedeniyle, işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılması için alternatif işsizlik verilerine ve diğer işsizlik türlerine bakmak gerekiyor (Tablo1)

TÜİK tarafından kullanılan standart işsizlik tanımı referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan 15 ve daha yukarı yaştaki kişiler işsiz kabul edilmektedir. Bu hesaplama yöntemi işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

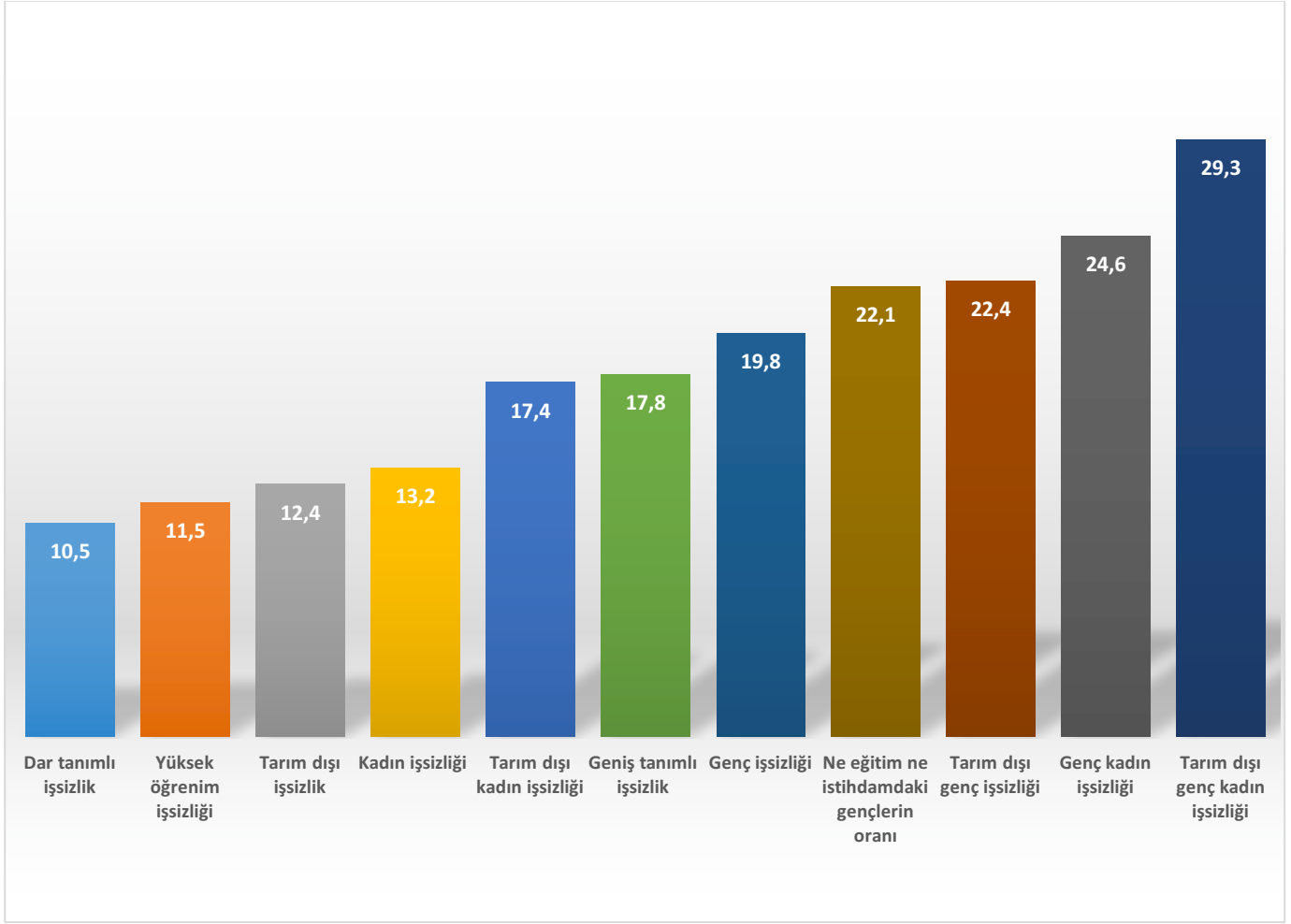
Geniş tanımlı işsizlik hesaplaması klasik dar tanım kapsamında yer alan işsizler yanında, iş bulma ümidini kaybeden işsizleri, iş aramayan ancak çalışmaya hazır olan işsizleri, mevsimlik ve zamana bağlı eksik çalışanları kapsayan alternatif işsizlik tanımıdır. Çalışma ekonomisi literatüründe kullanımı giderek artan bir hesaplama yöntemidir.

BÜTÜN İŞSİZLİK TÜRLERİNDE ARTIŞ VAR

TÜİK tarafından açıklanan standart (dar tanımlı) işsizlik oranı işsizlik oranı işsizliğin bütün boyutlarıyla anlaşılması için yeterli olmamaktadır. Bu işsizlik oranı tarım, tarım dışı, cinsiyet ve yaş farkı gözetmeksizin ortalama işsizliği yansıtıyor. Oysa işsizlik kentlerde, kadınlarda ve gençlerde çok daha yüksek seyrediyor.

Nisan 2017 döneminde tarım dışı işsizlik oranı bir önceki yılın aynı ayına göre 1,4 puan artarak yüzde 12,4 olarak gerçekleşti. Tarım dışı kadın işsizliği ise 3 puanlık bir artışla yüzde 17,4 olarak hesaplandı. Tarım dışı genç işsizliği ise 4,2 puanlık bir artışla yüzde 22,4'e yükselirken, tarım dışı genç kadın işsizliği 6,5 puan artarak yüzde 29,3 olarak gerçekleşti (Grafik 3).

Grafik 3: İşsizlik Türlerine Göre Artış Nisan 2017

Değerlendirme ve öneriler

TÜİK'in Nisan 2017 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçları işsizlikte artış eğiliminin devam ettiğini gösteriyor. Nisan 2017 TÜİK verileri istihdam seferberliği iddialarını doğrulamazken, istihdam artışının bir önceki yılın aynı dönemine göre gerilediğini ortaya koyuyor. İşsizlik son altı yılın en yüksek oranına yükselirken bütün işsizlik türlerinde tırmanış yaşanıyor. Genişletilmiş işsiz sayısı 6 milyon olarak gerçekleşti.

İşsizliğin azaltılması ve istihdamda kalıcı ve güvenceli artış sağlanması için önerilerimiz:

- *"Herkesin çalışması için, herkesin daha az çalışması" ilkesi doğrultusunda haftalık çalışma süresi gelir kaybı olmaksızın 37,5 saate, fazla mesailer için uygulanan yıllık 270 saat sınırı, 90 saate düşürülmelidir.*
- *Uluslararası çalışma normları doğrultusunda herkese en az bir ay ücretli yıllık izin hakkı tanınmalıdır.*
- *İstihdam artışlarında kamunun payı dikkate değerdir. Kamu istihdamının artırılması, kamuda eğreti ve güvencesiz çalışma biçimleri yerine, kadrolu ve güvenceli istihdam artışının sağlanması yaşamsal*

önemdedir. Kamu girişimciliği ve hizmetleri istihdam yaratacak şekilde yeniden ele alınmalı ve kamuda personel açığı derhal kapatılmalıdır.

- Güvencesiz çalışma biçimlerine son verilmeli, tüm taşeron işçilere kadro verilmelidir. Kamu taşeron işçileri kamu işçisi olarak kadroya alınmalıdır.
- Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun "insana yaraşır iş" yaklaşımı temelinde herkese güvenceli ve nitelikli işler sağlanmalıdır.
- Kiralık işçilik yasası (6715) Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmelidir.
- Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımı güvence altına alınmalı, sendikal barajlar kaldırılmalı, herkesin sendika hakkını özgürce kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Toplum yararına çalışma programları kapsamında çalıştırılanlar daimi işçi statüsüne geçirilmelidir.
- İş başında eğitim adı altında çırak ve stajyerlerin ucuz işgücü deposu olarak kullanılması uygulamasına son verilmelidir.
- İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımına son verilmelidir
- Kadın istihdamının artırılması ve işsizliğinin azaltılması için işgücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilmeli, ev içi bakım hizmetleri devletin gereken nitelikli, yaygın ve ücretsiz bakım hizmetlerini sağlaması ile kadının üzerinden alınmalıdır.